

คำถามที่ 98

ในการนำเข้าและจำหน่ายอาหารเสริมสุขภาพในประเทศญี่ปุ่น จะต้องพึงระวังในเรื่องใดบ้าง

คำตอบ: ไม่มีคำจำกัดความในเชิงกฎหมายของอาหารเสริมสุขภาพ แต่โดยทั่วไปแล้วจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- (1) อาหารที่เชื่อมกันมาแต่โบราณว่าดีต่อสุขภาพ รวมทั้งการนำองค์ประกอบในอาหารนั้นมาแปรรูป
เช่น อาหารที่มีส่วนผสมจากยอดอกอ่อนของพืช โสมเกาหลี รอยัลเยลลี่ ฯลฯ
- (2) อาหารที่มีการเสริมหรือเติมองค์ประกอบทางโภชนาการเข้าไป
เช่น ลูกอมผสมวิตามินซี หมากฝรั่งผสมสาหร่ายคลอเรล่า เป็นต้น

อาหารเสริมสุขภาพจะได้รับการปฏิบัติภายใต้กฎหมายสุขภาพอนามัยอาหารเช่นเดียวกับอาหารทั่วไป ดังนั้นขั้นตอนและการตรวจสอบในการนำเข้าจึงเหมือนกับอาหารชนิดอื่น โดยผู้นำเข้าจะต้องระมัดระวังให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น อาหารที่นำเข้านั้นมีองค์ประกอบที่จะเป็นอันตรายหรือเป็นพิษหรือไม่ มีวิธีการใช้สารปรุงแต่งอาหารอย่างเหมาะสมหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

สารปรุงแต่งอาหารที่ใช้ในอาหารเสริมสุขภาพนั้นอาจเป็นจำพวกวิตามิน เกลือแร่ กรดอะมิโน ฯลฯ ซึ่งในจำนวนนี้มีบางชนิดที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในประเทศญี่ปุ่น และมีบางชนิดที่มีการกำหนดมาตรฐานการใช้ ดังนั้นผู้นำเข้าจึงควรตรวจสอบชนิดและปริมาณที่ใช้ก่อนการนำเข้า

มีอาหารเสริมสุขภาพจำนวนหนึ่งที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายเภสัชกรรม (Pharmaceutical Affair Law) ของญี่ปุ่น เนื่องจากองค์ประกอบ รูปลักษณะ และการติดฉลากของอาหารนั้นทำให้ถูกจัดอยู่ในจำพวกยา กรณีที่yakต่อการตัดสินใจว่าเป็นยา หรืออาหารเสริมสุขภาพ กรุณาสอบถามได้ที่หน่วยงานควบคุมและประเมินทางเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม หรือศูนย์เภสัชกรรมประจำจังหวัดนั้นๆ อนึ่ง ได้มีการระบุความแตกต่างระหว่างอาหารและยาไว้ใน “มาตรฐานที่ว่าด้วยขอบเขตของยา” ซึ่งอยู่ใน “การจัดการยาที่ไม่ได้รับการยินยอมและอนุมัติให้ใช้” ในประกาศฉบับที่ 46 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2514 ดังนี้

- (1) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ใช้เป็น “ยา” หรือไม่
- (2) มีการอ้างถึงสรรพคุณทางยาหรือไม่
- (3) มีลักษณะเช่นเดียวกับยา (เช่น บรรจุหลอดแอมพูล หรือบรรจุแคปซูล) หรือไม่
- (4) มีวิธีการและปริมาณในการรับประทานเช่นเดียวกับยาหรือไม่

โดยจะพิจารณาจากทุกข้อข้างต้นรวมกัน อาหารบางชนิดที่แม้มีการจำหน่ายเป็นอาหารเสริมสุขภาพในต่างประเทศ แต่กลับถูกจัดให้เป็นยาในประเทศญี่ปุ่น (ตามกฎหมายเภสัชกรรม) ดังนั้นผู้นำเข้าจึงควรตรวจสอบให้แน่ชัดเกี่ยวกับส่วนประกอบที่ใช้ผลิต รวมทั้งรูปแบบของผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะมีการนำเข้า

สำหรับการติดฉลากจะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับอาหารทั่วไป เช่น หากเป็นขนมก็ต้องติดฉลากทั่วไปสำหรับขนม หากเป็นเครื่องดื่มชงฟรุตดริงค์ก็ต้องติดฉลากทั่วไปสำหรับชงฟรุตดริงค์ เป็นต้น อาจมีการจัดมุมจำหน่ายสินค้าดังกล่าวเป็นพิเศษในร้านค้าปลีก แต่เนื่องจากเป็นสินค้าอาหาร การใช้ถ้อยคำที่อ้างสรรพคุณทางยา เช่น “บำบัดอาการเมื่อยล้า” หรือ “แก้ท้องผูก” ฯลฯ จะถูกห้ามใช้ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม กฎหมายสุขภาพอนามัยอาหารและกฎหมายปรับปรุงโภชนาการได้จัดให้สินค้าที่บรรจุเงื่อนไขเฉพาะที่กำหนดเป็น “อาหารฟังก์ชันเพื่อสุขภาพ” และมีระบบที่รองรับการติดฉลากแบบพิเศษ สำหรับรายละเอียดกรุณาดูคำถามที่ 79